

Διευθυντής ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΛΕΛΕΔΑΚΙΣ

Διαχειριστής ΕΜΜ. ΛΕΛΕΔΑΚΙΣ

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ

Πολλοί, πλείστοι ἴσως, ἀκούοντες περὶ Κρητὸς, παρ' ὅλην τὴν καλὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν περὶ αὐτοῦ ἔχουσι, δὲν διατάσσουσι νὰ ἐκλάβωσι τοῦτον καὶ ὡς ἔχοντα πλῆθος ἐλαττωμάτων, ἄξεστον δηλ. ἀγροίκον, σκαιὸν, χυδαῖον καὶ τόσα ἄλλα ἀκόμη.

Δὲν ἀποκροῶν διαρρήδην πάντα ταῦτα, διότι ὁ Κρῆς, ὁ ἀγρότης Κρῆς, ὁ γεωργὸς, ὁ ποιμὴν, δὲν εἶνε τελείως ἀπηλλαγμένος ἀπὸ πολλῶν ἐλαττωμάτων, τὰ ὁποῖα ἐγεννήθησαν ἐκ πολυχρονίου καὶ ἀποτροπαίου δουλείας, ἐπὶ κατακτητὰς ἀγρίους καὶ βαρβάρους, δὲν δύναμαι ὅμως καὶ νὰ ἀποκρύψω τὸ πλῆθος τῶν λεπτῶν συναισθημάτων καὶ ὑψηλῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐκδηλοῦνται ἐν Κρῆσι. Μόνον οἱ ἀγροῦντες τὸν Κρητὰ καὶ οἱ ἐπιπολαίως ἐξετάζοντες αὐτὸν ἐκλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἀνέφερα ἑοφελμένῃ δὲ καὶ κατὰ θὰ ἦτο μία τοιαύτη ἀντίληψις, τὴν ὁποίαν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ Κρητὲς ἀκόμη ἔχουσι, ἀγροῦντες τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀξίαν.

Δὲν ἔρχομαι ἐνταῦθα νὰ ἡθογραφήσω τὸν Κρητὰ, διότι τοῦτο εἶνε ἔργον ἄλλων, πολλῶ ἱκανωτέρων μου, ἀλλὰ γράφω ὅσα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζω, θὰ καταδείξω ὅτι οἱ Κρητὲς εἶναι πολλὴ ἀνώτεροι ἢ ὅσον ἐκλαμβάνονται. Μία μικρὰ ἐκδρομὴ καὶ ὀλιγοήμερος διαμονὴ εἰς χωρίον εἶνε ἀρετὴ εἰς τὸν παρατηρητικὸν καὶ τὸν ἐπισταμένους ἐξετάζοντα τὰ πράγματα, νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀκούσῃ τόσα καὶ τόσα, τὰ ὁποῖα προδίδουσι τὴν εὐγενὴ τῆς καρδίας τοῦ Κρητὸς διάπλασιν. Ὁ Κρῆς ξερχόμενος τὴν πρωΐαν τῆς οἰκίας του καὶ μεταβαίνων εἴτε εἰς τὸν ἀγρὸν του, εἴτε εἰς τὰ πρόβατά του ἢ εἰς οἰανδήποτε ἄλλην ἐργασίαν, μεθ' ὅλην τὴν οἰκογενειακὴν του μέριμναν, μεθ' ὅλα τὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται εἰς τὰς ἐργασίας του, φαίνεται πάντοτε ἀνθηρότατος, γελαστός καὶ μειλίχιος, μόλις δὲ ἐξέλθῃ

τοῦ χωρίου ἀρχίζει νὰ τραγοῦδῃ ἢ νὰ σφυρίζῃ, παρουσιάζει δηλ. ψυχικὰς καταστάσεις, τὰς ὁποίας εἶνε ἀδύνατον νὰ εὑρωμεν εἰς καρδίαν ἀμάλακτον. Ἰσως εἴπῃ τις ὅτι τὸ κλίμα καὶ ἡ περιβάλλουσα φύσις συντελεῖ εἰς τοῦτο. Ἀλλὰ καὶ τότε ἐπιβεβαιοῦται ὅ, τι θέλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι δηλ. ὁ Κρῆς δὲν εἶνε σκαιὸς καὶ ἀγροίκος ὥστε νὰ ἀντιλαμβάνεται τὸ μεγαλεῖον τοῦ Δημοσποιοῦ, δὲν εἶνε ἄξεστος καὶ μὲ καρδίαν ἑοκωτισμένην, ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνεται τὴν ἐπιδρασαν τοῦ ὁραίου περιβάλλοντος καὶ νὰ μένῃ πάντῃ ξένος πρὸ τῆς γελώσης φύσεως.

Καὶ τὴν ἐσπέραν πάλιν, διὰν κατάκοπος, πενημομένος καὶ ἀπνηδιομένος ἐκ τοῦ καμάτου τῆς ἡμέρας ἐπιστρέφῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, αἱ αἰταὶ ψυχικὰς καταστάσεις ἐπικρατοῦσι. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καταδείκνυται ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Κρητὸς εἶνε ἡ κοινωνικὴ αὐτοῦ συμπεριφορὰ. Ἐὰν παρατηρήσωμεν τὸν βίον ἄλλων ἔθνων, θὰ ἴδωμεν ὅτι παρ' ἐκείνοις ἐπικρατεῖ ἀτομικισμὸς, δὲν ἐνδιαφίρεται ὁ εἰς τόσον διὰ τὸν ἄλλον. Πολλάκις δύο οἰκογένειαι ἢ μέλη αὐτῶν εἰσερχοῦνται εἰς τὰς οἰκίας των ἐκ τῆς αἰτῆς ἐξωθέρας καὶ ὅχι μόνον δὲν ἐνδιαφίρεται ἡ μία διὰ τὴν ἄλλην ἀλλ' οὔτε καὶ χαιρετῶνται ἀκόμη. Τοῦτο ἐν Κρήτῃ δὲν συμβαίνει ποτὲ. Ὁ Κρῆς πορευόμενος, οἰονδήποτε καὶ ἂν συναντήσῃ καθ' ὁδὸν, εἴτε γνωστὸν εἴτε ἀγνωστὸν, χαιρετᾷ αὐτὸν εὐγενῶς, λέγων, ἀναλόγως τῆς ὥρας τῆς ἡμέρας «καλὴ μέρα σας» «ὦρα καλὴ» «πολλὰ τὰ ἔτη σας» «καλὴ ὁπέρα σας» κ.λ.π. Καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ γνωρίζει ἀκόμη ὁ Κρῆς νὰ διακρίνῃ καὶ τὸν καλλίτερόν του, καὶ εἰς τοῦτον ἀπονέμει τὸν προσήκοντα χαιρετισμόν. Ἐὰν π.χ. συναντήσῃ κληρικόν, δὲν χαιρετᾷ τοῦτον ὡς καὶ τὸν τυχόντα θὰ κύβη τὴν κεφαλὴν ὀλίγον, θὰ ἀφαιρέσῃ τὸ κάλυμμα, λέγων «καλὴ μέρα σὶν ἀγιοσύνη σας» κ.λ.π. συνομιλῶν δὲ μετὰ κληρικῶν δὲν λέγει ποτὲ «σὺ» «ἐκεῖνος» κ.λ. π. ἀλλὰ «ἡ ἀγιοσύνη σου». Ἐὰν συναντήσῃ τινα καὶ ἐννοήσῃ ὅτι εἶνε τάξεως ἀνωτέρας δὲν χαιρετᾷ τοῦτον, ὅπως καὶ παντα ἄλλον, ἀλλὰ ἐπιπροσθίει «σὶν ἐγγένειάν σας» «σὶν ἀφεν-

◆ ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ ◆

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐν Κρήτῃ δραχ. χρ. . . 3 || Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. . . 7
 π ρ ο π λ η ρ ω τ ῆ α

Τὸ «Ἐκπαιδευτικὸν Δελτίον» συν. ποστέλλεται
 Δ Ω Ρ Ε Α Ν

τιὰ σας». Ἐὰν ἐννοίῃ δι' ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον χαιρετᾷ εἶνε ξένος, μετὰ τὸν χαιρετισμὸν, ἐρωτᾷ τοῦτον «πόθεν κοπιᾶτε;» «ποῦ πηγαίνει;», ἀναχωροῦντα δὲ κατευοδώνει διὰ τοῦ «κοπιᾶστε ὅτ' ἂν καλὸ» «καλὴ στρατιή». Ἐρχόμενος ἐκ τοῦ ἀγροῦ του καὶ κρατῶν καρποὺς οἷον σῦκα, σταφυλὰς κ.λ.π. μετὰ πάσης προθυμίας προσφέρει εἰς ὄντινα συναρτήσῃ, ἐπαναλαμβάνει μάλιστα πολλάκις τὸ «κοπιᾶτε» «ὁρίστε ἂν ἀγαπᾶτε» «πάρτε δὲ ἕνα». Ἐὰν ἴδῃ παρὰ τὴν ὁδὸν ἐργαζομένους, σκάπτοντας, θερίζοντας, ἀλωνίζοντας, τρυγῶντας συνοδεύει τὸν χαιρετισμὸν μὲ τὸ «καλῶς τὰ πολεμᾶτε», «καλὰ διάφορα» «χίλια μουζούρια», «καλὸ φάγωμα». Ἀκόμῃ καὶ τὴν ἐθιμοτυπίαν τῶν πόλεων γνωρίζει ὁ ἀγρότης Κρής. Θέλων δηλ. νὰ εἰσέλθῃ εἰς γνωστήν ἢ ἀγνωστον οἰκίαν οὐδέποτε εἰσέρχεται ἀποτόμως καὶ ἄνευ προειδοποιήσεως, ἀλλ' ἵσταται εἰς τὴν ἐξώθυραν καὶ προαναγγέλλει τὴν εἰσοδὸν του διὰ τοῦ «αἱ νοικοκυροὶ, ἐδῶ εἰστε;» ἢ «μὲ τὴν ἀδειάν σας;» τότε οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀποκρίνονται «ἐδῶ εἵμαστε» «κοπιᾶσθε μὲ τὴν ἐδκή μας».

Ἐὰν δὲ ἡ ἐργασία τοῦ ἐπισκέπτοντος εἶνε ὀλίγη καὶ ἐπομένως ζητεῖ νὰ φύγῃ ταχέως καὶ χωρὶς νὰ εἰσελθῇ, οἱ οἰκέτοι ἐπιμένουν νὰ εἰσελθῇ, ἐπαναλαμβάνοντες «κοπιᾶστε μέσα» καὶ ἀφίνουσι νὰ εἰσελθῇ ἐκεῖνος πρῶτος. Ἐὰν δὲ ἡ ἐπισκευὴ συμπίσῃ κατὰ τὸ δείπνον ἢ ἐν γένει ἐν ὥρᾳ φαγητοῦ, τότε ἀλλεπαλλήλως καὶ ἐπιμόνως προσκαλοῦσιν αὐτὸν νὰ καθίσῃ, λέγοντες «ὁρίστε» «κοπιᾶστε» «ὡς μᾶς βοήκατε». Ἐὰν δὲ πάλιν ἔχῃ παρέλθει ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ καὶ ὁ ἐπισκέπτης εἶνε ἐξ ἄλλου χωρίου, γνωστός ἢ ἀγνωστός, δὲν ἀφίνουσιν αὐτὸν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἀναχωρήσῃ, πρὶν ἢ στρωθῇ τράπεζα, ἐκεῖνον δὲ προσπαθοῦντος νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, αὐτοὶ ἐξακολοῦντοῦν «μὰ θὰ πεινάτε» «νὰ ᾄδῃτε τοῦλάχιστον τὸ κρασί μας». Ἐὰν δὲ συμπίσῃ νὰ βρέχῃ, ὁ ξένος διαμέρει ὑποχρεωτικῶς ὅχι μόνον μίαν ἢ δύο ἀλλὰ καὶ περισσοτέρας ἀκόμῃ ἡμέρας. Καὶ δημῶδῃ ἀκόμῃ ᾄσματα καταδεικνύουσι τὴν πρὸς τὸ φιλοξενεῖν διάθεσιν τῶν Κρητῶν ὡς εἶνε τὸ ἐπόμενον:

«Μάννα χιονίζει στὰ βουνὰ καὶ βρέχει στὰ λαγκαθία»
 «ξένος περνᾷ στὴν πόρτα μας, βρεγμένος χιονισμένος»
 «μάννα καὶ νὰ τ' ἀνοιξομε τοῦ ξένου νὰ μῇ μέσα.....»

('Ακολουθεῖ)

ΛΟΓΙΟΙ ΚΡΗΤΕΣ

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΣ

IX

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Πλὴν καὶ ἐν τῇ ξενίᾳ βίων οὐδεμιὰς ἐπελκχέτο εὐκαιρίας καὶ ἀφορμῆς ὅπως διατρανώσῃ τοῖς ὁμοεθνεῖσι λόγῳ τε καὶ ἔργῳ τὰ τὴν φιλοπαιδείαν καὶ φιλογενεὴ αὐτοῦ καρδίαν πληροῦντα εὐγενεὴ καὶ γενναίᾳ ἀισθηματικῇ, γενόμενος πολλαχῶς χρησίμος καὶ εὐεργετικὸς τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ γένει. Ἀ' Ἐχὼν πρῶτιστον σκοπὸν τοῦ ἐκυτοῦ βίου, ὡς ἔλεγε, τὸ τῇ κατὰ γέννησιν Ἑλλάδι ἐπικουρίαν τινὰ παρᾶσχειν καὶ πῶς ταύτην ἐπεεῖσαι τὰ δυνατὰ περὶ ὅλους οἰκτρῶς κινδυνεύουσιν» (Χαλκ. χρ. 121 ἐπιστ. 39) ἀφιερῶν ψυχὴν καὶ σώματι εἰς τὴν ὅπωςδὴποτε ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους, κύριον ἐκυτοῦ μέλημα θεωρήσας τὴν ἀπὸ τῆς κατὰ στρωφῆς διχάσειν τῶν φειρομένων καὶ ἀρχνιζόμενων ὑπὸ τῆς νοτίδος καὶ τῆς κόνεως τῶν βιβλιοθηκῶν πολυτίμων κειμηλίων τῆς προγονικῆς Ἐκκλησιαστικῆς σοφίας (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 24). Τοῦτου δὲ ἐνεκὰ περισυλλέγων πολλαχόθεν (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 10, 17 20 καὶ ἄλλ.) διάφορα ἐκκλησιαστικῶν, ὡς τὰ πολλὰ, συγγραφέων χειρόγραφα ἐπεξεργάζετο ταῦτα φιλολογικῶς καὶ κριτικῶς καὶ ἐξεδίδε τύποις, πρὸς ὠφέλειαν, ὡς ἔλεγε (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 24, 39, 87), τῶν περὶ τὰ γράμματα ἀσχολουμένων καὶ παντὸς τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ. Ἐν τούτῳ δ' ἀκριβὲς τῷ ἔργῳ φιλολογικῆς σταδίου καὶ διαπρέπει ὁ Μαργούνιος μεταξὺ τῶν συγχρόνων ἡμετέρων τε καὶ ξένων, τῆς ὅλης δράσεως αὐτοῦ ζωντῶς διαγγραφομένης καὶ μέγιστον καὶ κυριώτατον γνώρισμα ἐχούσης τὴν ἱερὰν φιλολογίαν. Πολλὰ θεσπέσια πνευματικὰ προϊόντα τῶν μεγίστων καὶ κρατίστων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας φωστήρων καὶ ἱεραρχῶν ἀντιγράφοντα ἐκ διαφόρων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως βιβλιοθηκῶν καὶ ἐπιμελῶς καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπιδιορθωθέντα, ἔνια δὲ τούτων καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν ἢ τὴν ἡλιοελληνικὴν μεταφρασθέντα ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον διὰ τοῦ τύπου φροντίδι καὶ ἐπιστάσει, εἴτε αὐτοῦ τούτου τοῦ Μαργουνίου ἐν Ἑνετίᾳ καὶ Πατριᾷ, εἴτε τῶν ἐν Γερμανίᾳ φίλων καὶ συνεργατῶν αὐτοῦ, εἰς τοῦτο δι' ἰδικιτέρων συμφωνιῶν καὶ παρὰ κλησίων προτραπέντων (18).

Ἐκ τῆς τοιαύτης φιλολογικῆς ἐργασίας πιθανότατα ἀπαρτθέντες τινὲς (Βρετὸς ἐν Νεοελλ. φιλολ. Β' σελ. 301, Σάχης, ἐν Νεοελλ. φιλολ. σελ. 213, Βελουδός ἐν ἀποικίᾳ Ὁρθοδ. Ἑλλ. ἐν Ἑνετίᾳ σελ. 132, Ζαβίρας ἐν Νέᾳ Ἑλλάδι σελ. 112 κλπ.) εἶπον ἐσφαλμένως, ὅτι ὁ Μάξιμος Μαργούνιος ἰδρύσεν ἐν Ἑνετίᾳ ἴδιον Ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον, ὅπερ ἀπολύσιν πολλὰς καλὰς ἐκδόσεις ἐγένετο ἀκολούθως παρακλῶμα πυρκαϊᾶς τινος ἐκπράγσεως ἐκεῖ που πλησίον. Ὅτι δὲ ἡ εἰρησὶς αὕτη εἶναι ἀνκριβὲς δῆλον ἐντεῦθεν α' ὁ Μαργούνιος μὴ ὢν πλούσιος (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 32, 55 καὶ ἄλλ.) δὲν ἠδύνατο νὰ ἰδρύσῃ καὶ νὰ συντηρῇ ἐξ ἰδίων τυπογραφεῖον, ἀπαιτοῦν ἐν τοῖς χρόνοις ἰδίᾳ ἐκείνοις μεγάλαν δαπάναν β') ὅχι μόνον οὐδὲν ἀλλότριον βιβλίον ἐκδοθὲν Ἑνετ(ῆσι) φέρει σημειώσιν τινὰ ὅτι ἐξῆλθεν

18) Τοιαῦτα ἔργα δημοσιευθέντα, εἴτε ὑπὸ μόνον τοῦ Μαργουνίου, εἴτε ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἐν Γερμανίᾳ φίλου αὐτοῦ Δαυὶδ Ἑσχαλίου περιγράφονται ἐν Bibliographie Hellenique τόμ. 2 ὑπὲρ τὰ εἰκοσι (μέτ' αὐτῶν τοὺς ἀριθμ. 153, 174, 175, 191, 192, 202, 204, 205, 208, 209, 211, 229, 230, 232, 233, 267, 269, 279, 280, 281, 288).

ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΙΩΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΥΠΟ ΠΑΝΑΓ. ΓΡΙΤΣΑΝΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος)

Ἡ παρ' ἡμῖν Κρητικὴ μουσικὴ πέρασε μουσικὴ τις μελωδική καὶ ἁρμονικὴ μελωδικὴ μὲν ὡς ψαλλομένη ἰμορφῶνως ἦτοι κατὰ μελωδίαν, ὡς ἡ Κωνσταντινουπολιτικὴ ἁρμονικὴ δὲ ὡς ἐκτελούμενη καὶ τετραφῶνως ἦτοι κατὰ ἁρμονίαν, ἥτις ἐστὶ τέχνη τοῦ τέρπειν τὴν ἀκοήν διὰ κράσεως τεσσάρων φωνῶν ἅμα ἀκουσμένων, ἥπερ καὶ συμφωνία ἢ συνῶδια καλεῖται, *accom-pagnamento*, ἥς τις στερεῖται ἢ ἐτέρα.

Τὰ μέρη τῆς ἁρμονικῆς ταύτης μουσικῆς εἰσι τέσσαρα.

- Μέρος πρῶτον Soprano ἢ Primo (1)
 » δεύτερον Secondo ἢ Contralto
 » τρίτον Sottana ἢ Tenore
 » τέταρτον Basso

Τὸ πρῶτον μέρος, ὅπερ καὶ ἀρχικὸν μέρος ὀνομάζεται, εἶναι ἡ βάσις τῆς μουσικῆς, ἡ ψαλμοδία δηλαδὴ, τὰ δὲ λοιπὰ τρία εἶναι τὰ τῆς ἁρμονίας μέρη, ἅτινα συμπυκνῶμενα ἀποτελοῦσι τὴν μουσικὴν τετραφωνον, παραλειπομένων δὲ τούτων, καὶ μόνου τοῦ πρώτου μέρους ψαλλομένου, καθίσταται ἡ μουσικὴ μονόφωνος καὶ μετρίως εὐάρεστος, ἕνεκα τῆς τριαυτοῦς ἀπογευμένης τῆς.

Ἡ μουσικὴ αὕτη ἐκτελεῖται κατὰ δύο τρόπους ἁρμονίας.

Τρόπος α'. ἁρμονίας.

Μέρος α'. Soprano

Ψάλλει κατὰ τὸν ἦχον τοῦ τῷ ἁσμα.

Μέρος β'. Secondo

Συμφάλλει ταυτοχρόνως καὶ ταυτοσυλλάβως διὰ φωνῆς ὅξυ-τέρας ἢ βαρυτέρας κατὰ τι μέτρον.

Μέρος γ'. Sottana

Συμφάλλει διὰ φωνῆς βαρείας.

Μέρος δ'. Basso

Συμβοηθεὶ χαμηλότερον πάντων.

Τρόπος β'. ἁρμονίας.

Μέρος α'. Primo

Ψάλλει κατὰ τὸν ἦχον τοῦ τῷ ἁσμα.

Μέρος β'. Contralto

Συμφάλλει ταυτοχρόνως καὶ ταυτοσυλλάβως διὰ φωνῆς ὅξυ-τέρας τοῦ πρώτου.

Μέρος γ'. Tenore

Συμφάλλει ὁμοιοτρόπως διὰ φωνῆς βαρυτέρας τοῦ δευτέρου.

Μέρος δ'. Basso

Συμβοηθεὶ διὰ φωνῆς βαρυτέρας πάντων.

Οὗτος ὁ β' τρόπος τῆς ἁρμονίας παρὰ τοῖς προγεγεσμένοις ἦτο ὁ ἐπισημότερος, ἐκτελούμενος ἐν ταῖς πανηγύρεσιν καὶ καλούμενος ἰδίῳ ὀνόματι Musica. Εἰς τὰς Ἐκκλησίας λοιπὸν διχῇ διανεμόμενοι οἱ ψάλλται εἰς τοὺς δύο κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας χορούς, τέσσαρες δηλαδὴ ἐκ ῥεξιῶν καὶ τέσσαρες ἐξ ἀριστερῶν, ἀντιψάλλουσιν ἀλλήλοις, ἀναλαμβάνων ἕκαστος τὸ κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος, ὅπερ ἡ ἰκανότης καὶ τὸ ὄργανον τῆς φωνῆς ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ. Ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐξάγεται ὅτι ἡ Κρητικὴ μουσικὴ, ὡς ἐκ τῆς ἰδιαίτης αὐτῆς φύσεως ἰδίους ἔχει κανόνας καὶ εἶδη καὶ σχέσεις καὶ αποτελέσματα. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν ἐνταῦθα πλατύτερον νὰ διευκρινήσωμεν τινὲς τρόπους συνδυάζονται αἱ τέσσαρες φωναὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς τριαυτοῦς ἁρμονίας, ἀρκείσθω μόνον νὰ εἰπωμεν ὅτι ἡ μουσικὴ αὕτη ὡς πρὸς τὸ θεωρητικὸν αὐτῆς μέρος φαίνεται ἐλλειπής, διότι γράφεται, ἕνεκα τοῦ ἀκαταλλήλου τῆς σημειο-

(1) Ἀρίνομεν τὰς αὐτὰς ἰταλικὰς λέξεις, αἷς χρῶνται οἱ τῆς τριαυτοῦς ψαλμοδίας ψάλλται, αἱτινες, καίπερ ἰταλικαί, δὲν ἀνταποκρίνονται ἐντελῶς πρὸς τὰ μέρη, καθ' ἃ χρῶνται ταύταις οἱ Ὀυρωπαῖοι, διότι ἐπέθεσαν αὐτὰς οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν μουσικοὶ ἄνευ θεωρίας, καὶ γνώσεων εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ἀλλὰ κατὰ πρακτικὴν ἐφαρμογὴν, ἵνα ἔχουσιν ὄνομα εἰς ἕκαστον μέρος τῆς ἁρμονίας.

ἐκ τοῦ ὑποτιθεμένου τυπογραφείου (Bibl. Hell. σελ. XXIX σμ. 7), ἀλλὰ τὸν ἀντίον καὶ αἱ ἰδίαι τοῦ Μαργουίνου ἐκδόσεις ἀναφέρουσι ξένα τυπογραφεῖα (Bibl. Hell. ἀριθμ. 232, 234 καὶ ἄλλ), ὅπερ βεβαίως δὲν θὰ συνέβαινεν ἐὰν ἡ ἀνωτέρω εἰδησις εἶχετο ἀληθείας. Ἐπίσης ὑποπτος φαίνεται καὶ ἐτέρα τις εἰδησις λέγουσα ὅτι «ὁ Μαργουίνος ἐδίδασκε δημοσίως τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐν Ἑνετίᾳ πρὸ τοῦ 1585, ἀπολαμβάνων 124 δοῦκᾶτα ἐτησίως» (Βελοῦδου Ὁρθοδ. ἑλλ. ἀποικία ἐν Ἑνετίᾳ σελ. 109), ὅχι ὡς καθ' ἑαυτὴν ἀδύνατος καὶ ἀπίθανος, ἀλλὰ διότι α') παρουσιάζει δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τοῦ χρόνου τῆς τοιαύτης διδασκαλίας, καθ' ὅσον ἐξ ὧν ἡμεῖς τοῦλάχιστον γινώσκουμεν, πλὴν τοῦ χρόνου τῶν σπουδῶν, οὐδέποτε ἄλλοτε πρὸ τοῦ 1585 διέμεινεν ὁ Μαργουίνος ἐν Ἑνετίᾳ, καὶ β') δὲν μαρτυρεῖται ῥητῶς καὶ σαφῶς οὔτε ὑπὸ τοῦ ἰδίου, οὔτε ὑπὸ τῶν συγχρόνων. Καὶ λέγεται μὲν ἐν τινὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Φεβρουαρίου 1586 ψηφίσματι τῆς Ἑνετικῆς συγκλήτου, ὅτι «θὰ χορηγῶνται τῷ Μαργουίνῳ 50 δοῦκᾶτα ἐτησίως πρὸς ἰδίαν συντήρησιν, ἕως ἐξευρεθῇ αὐτῷ πρὸς τοῦτο σχολὴ ἢ ἄλλο τι» (Bibl. Hell. σελ. XXXX). ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα ἀμέσως νὰ συμπερανόμεν, ὅτι καὶ πράγματι ἐχρημάτισε δημόσιος καθηγητὴς ὁ Μαργουίνος ἐν Ἑνετίᾳ καὶ δὴ πρὸ τοῦ 1585, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντακαλυφθῇ ῥητὴ καὶ σαφὴς περὶ τούτου μαρτυρία συγχρόνου καὶ ἀξιοπίστου μαρτυροῦς, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐγένετο τοῦτο καθ' ὃν χρόνον ἐσπούδαζεν. Ἀλλ' ἂν δὲν εἴναι βέβαιον ὅτι ἐχρημάτισεν ἐν Ἑνετίᾳ ὁ Μαργουίνος καθηγητὴς κυβερνητικῆς τινος σχολῆς, καίτοι ὁμῶς ἐκτὸς πύσης ἀμφιβολίας, τὸ ὅτι κατ' ἰδίαν ἐφώτισε τὸν νοῦν καὶ διέπλεσε τὴν καρδίαν πολλῶν Ἑλλήνων νεανιῶν, μεταβαίνοντων ἐκεῖσε χάριν τελειωτέρας μορφώσεως. Πρὸς τῷ Μαργουίνῳ διέμεινεν ἐφ' ἱκανὸν Κύριλλος ὁ Λούκαρις (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 83 καὶ Ἀγιοστ. Μετοχ. χειρ. 240 ἐπιστ. 68), Εὐστάθιος τις, Λεόντιος Κύπριος (Bibl. Hell. σελ. ΣΧΙΧ) καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, ἐν τῇ ἐν Ἑνετίᾳ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ὡς ἐν ὁμοίᾳ τερπνοτάτῃ, δι' ἀφθόνην καὶ πλουσίαν πνευματικῆς τροφῆς φιλοξενηθέντες.

(* Ακολουθεῖ)

ΑΠΟ ΤΟ ΔΕΥΚΩΜΑ

τῆς Δοκ. Ε. Μ.

Ἄν τῆς θαλάσσης διαρκῆς
 δὲν εἶνε ἡ γαλήνη,
 ἂν ἡ τῶν ῥόδων καλλονὴ
 μαραίνεται καὶ σβύνῃ.

* *

Ἄν τὸ γλῶκκον τοῦ οὐρανοῦ
 πολλάκις ἀμυροῦται,
 καὶ ἂν τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς
 τὸ διανγὲς θολοῦται.

* *

Τὸ κάλλος ὁμῶς τῆς ἀγνῆς
 καὶ εὐγενοῦς καρδίας,
 ἐμμένει ἀναλλοίωτον
 ἐν μέσῳ ἡρεμίας.

ΖΑΡΙΦΑΚΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἡράκλειον

γραφίας, τὸ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν αὐτῆς, ἦτοι τὸ ἀρχικὸν μέρος, il Soprano, τὰ δὲ ἑτέρα τρία ἐκτελοῦνται κατὰ πρᾶκτικὴν παράδοσιν. Ἀλλ' ἐνεκα τῆς τεχνικῆς ἀτελείας αὐτῆς δὲν πρέπει νὰ ἐξαγάγῃμεν καταδυστατικὸν τῆς φυσικῆς αὐτῆς συμπέρασμα, διότι τὴν ἀτέλειαν ταύτην ἀναπληροῦσι μέχρι τινὸς οἱ Ζακύνθιοι ψάλται, οἵτινες, ὅταν τύχῃσιν ἡδύρῃνοι καὶ περὶ τὴν τέχνην φυσικῶς ἐπιτήδαιοι, ψάλλουσιν ἐπιτυχῶς τὴν εὐχρεστον ταύτην τετράφωνον ψαλμῶδιν, σχεδὸν εἰπεῖν, ὥσπερ ἡ τοῦ τελεῖον θεωρητικῆς.

Ἐξετάζοντες, ἐπὶ τέλους, τίνι τρόπῳ ἐρῶσεν αὐτὴ ἡ μουσικὴ εἰς τὴν κατὰστασιν σήμερον ὑπάρχει, εὐρίσκομεν ὅτι ἀρ' ἐνὸς μὲν, οὕσα φύσει θετικῆς ἀρμονίας, ἐρεῖλαιεν ἐν αὐτῇ, ὡς ἀντικαρκύνιος ῥάβδος, τὰς ἐκ τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς ἐξερχόμενας ἀρμονίας λαμβάνουσα πρακτικῶς ἐξ ἐκείνης διαφόρους ὥρχισμούς, οἵτινες προσήκοντες ἐν αὐτῇ μετὰ μεγίστης ὁσμῆς τῆς εὐκολίας. Ἀρ' ἑτέρου δέ, αὐτὰδελφός οὗτα τῆς Κωνσταντινουπολιτικῆς, καὶ τὰ πλεῖστα μετ' ἐκείνης συμφωνοῦσα, μετερρυθμίσθη ἐπεξηγηθεῖσα διὰ τῆς ἐντέχνου καὶ ἐπιστημονικῆς μεθοδου τοῦ νέου μουσικοῦ συστήματος. (Ταῦτο ἐποφείλεται εἰς τὸν σεβαστὸν γέροντα καὶ ἡμέτερον διδάσκαλον κ. Θεόδωρον Κυρκουμέλην Κορθὴν, περὶ οὗ πολλὰ θέλομεν εἰπεῖν ἐν ἀρμοδιωτέρῳ καιρῷ. Ὁμοίως καὶ περὶ τοῦ μουσικοδιδασκάλου ἐν ἱερῷσι κ. Εὐσταθίου Θερικνοῦ, νῦν ἐφημερίου τοῦ ἐν Τεργέσι νηοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου, οὗτος ἡ Μοῦσα μέχρι σήμερον ὑπερβαίνειται ὑπὸ τῆς ἡμετέρας πατρίδος).

Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν δοξηθεῖσα ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων μουσικῶν ἡ Κρητικὴ μουσικὴ ἐπέτυχεν καὶ αὐτὴ νὰ μὴ διακείνη ὅλως στάσιμος εἰς τὴν παλαιὰν αὐτῆς ξηρότητα καὶ ἀνεπεξέργασιν, ἀλλὰ νὰ προαχθῇ ἡ προσδευτικὴ αὐτῆς μέχρι τινὸς τελειοποιήσεως μέτῳ πως, ὃ ἐστὶ διὰ πρᾶκτικῆς ἐκ τῆς μὲν, θεωρητικῆς ἐκ τῆς δὲ συνεισφοράς. Ὅθεν σήμερον τοῦ πρώτου αὐτῆς μέρους ψαλλομένου, ὡς εἴπομεν, κατὰ θεωρίαν, καὶ συναρμομένου μετὰ τῶν τριῶν τῆς ἀρμονίας μερῶν, τῶν ἀνευ γραφῆς ἀλλὰ κατὰ πρᾶξιν ἐκτελουμένων, διατηρεῖται, καὶ διασώζεται ἐν τῇ μικρᾷ γωνίᾳ τῆς ἑλληίδος, τῇ νήσῳ Ζακύνθῳ (καὶ Κερκύρᾳ, ἀλλ' ἄλλοτε περὶ ταύτης) προσδοκῶσα περιστάσεις κρείττους, ὅπως καὶ αὐτὴ λάβῃ τὴν δυνατόν αὐτῇ τελειότητα.

ΑΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

Τῷ κ. Νικ. Χ. Σήφακα

Πρὸς σὲ ὅπου ἔστ' στήθεα σου εἶναι βαθεῖα κορυμμένη
Καρδιά μ' αἰσθήματα πολλὰ κι' ἀγάπη ποιομένη
ὅπου πικρὰ χεῖς δάκρυα καὶ στοῦ πτηνοῦ τὸν πόνο
αὐτοὺς τοὺς λίγους στίχους μου πρὸς σὲ ἀφιερώνω.
ὦ! παῖδε φάλλον, Σήφακα, τῆς κόρης τὰ στολίδια
τὰ καστανὰ τῆς τὰ μαλλιά καὶ τὰ λαμπρὰ τῆς φροῖδια.
Τὴν περὶφάνεια ὅχι τῆς καὶ τὴν γλυκεῖα ματιά τῆς
εἰς τὸν καθρέπτην δύναται νὰ δῇ τὴν εὐμορφίαν τῆς.
Κι' ἄς ἀρχίσω ἡ λύρα σου μὲ πικραμένο τόνο
νὰ τραγουδῇ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν πικρὸ τοῦ πόνο
τοῦ ὁφθαλμοῦ τὸ γέμνωμα κι' ὁ θρηῖνος τοῦ ἐργάτη
θέλουν βοήθεια σήμερον κι' εὐαίσθητο προστάτη.
Γὰρ τὸ ἀγρόματό παιδί, τὴν πεινασμένη χήρα
πρέπει συχνὰ νὰ κροῦται ἡ ἰδική σου λύρα
πρέπει γι' αὐτοὺς, ὦ Σήφακα, τραγοῦδι νὰ τοῖσις
καὶ καθ' ἀναίσθητη καρδιά βαθεῖα νὰ συγκινήσης.
Συγγνώμην ἐπιδο' εἰμ' ἀγνωστος μ' ἂν ἐβλέπες ὅτι εἶδα
νὴ μὴ τοῦ βίου χαρωπὴ ἐρωτικὴ σελίδα
θὰ ἤνοιγες τὸ στόμα σου καὶ ἡ λαμπρὰ σου λύρα
θὰ ἐφαλλε τὰ ὄφρανα, θὰ ἐφαλλε τὴν χήρα.

Ἡράκλειον

Ν. Κιοδεδάκης

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ο ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΒΙΟΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

Ὁ Ἀγγλος εἶναι πεπλησμένος πρὸς ἀποπεράτωσιν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, πρὸς θεμελίωσιν ἀποικιῶν. Εἶναι μέγας, ἰσχυρός, ἀνδρικός, δικαιοκρίμενος, περιφρονῶν ὅσον ἀρᾶς τὸ ἄτομόν του, ὁ ἄνθρωπος ὁ καλλίων ἐνδεδυμένος τοῦ κόσμου ὑπολείπεται ὅμως ὡς πρὸς τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματος, δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ λήθην τοῦ ἐκνότητος του, εἶναι κιδίμων καὶ ψυχρὸς καὶ διέρχεται τὸν βίον του, μὲ τὸν ῥόθον τοῦ νὰ ρυθμῇ γέλοιος ἢ νὰ πρᾶξῃ τι ὑπερβῆκτον τὴν ἄξιαν του.

Εἰς τὴν ἐκλογὴν γυναικός, ὁ Ἀγγλος θέτει εἰς ἐνέργειαν ὅλας τὰς σκέψεις του, ὅλην τὴν φροντίδα του, ὅλην τὴν διακρίσιν τῆς ὀπλῆς ποιεῖται δοκιμὴν καὶ ὅλας τὰς ἄλλας πράξεις τῆς ζωῆς του. Σπανίως ἀναίει ἐκνὸν νὰ περυσυρθῇ.

Εἶναι τοῦτο ἡ μεγάλη ὑπεροχὴ ἣν ἔχει ἀπὸ τὸν Γάλλον, διότι ὁ τρόπος αὗτος, ὁ ψυχρὸς καὶ περισκευημένος εἰς τὸ νὰ εἰσελθῇ εἰς γάμον, ἀποκατέστησε τὴν ἀγγλικὴν οἰκογένειαν ἐπὶ στερεωτάτων βάσεων.

Ὁ Ἀγγλος σπανίως ἐπιζητεῖ ὀρκιστικὰ ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ ὀφείλει νὰ νυμφευθῇ. Τινὲς εἰκονογραφημένοι ἐφημερίδας ἐβδομαδικαί δημοσιεύουν τὰς εἰκόνας ἀνθρώπων τοῦ συρμού, οἵτινες ἐνυμφεύθησαν ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος. Ὅτι μὲ ἐκπλήττει ἀμεταβλήτως εἶναι τὸ πλῆθος τῶν γυναικῶν ἀντὶ ὀρκιστικῆς, τὸ ὅποιν βλέπω νὰ ριγοῦνται μετὰ τῶν ἐγγάμων κυριῶν. Ὅλιγίσται εἰσιν εὐεδαίς, ὅλας ὅμως ἔχουσιν ὕψος εὐχρεστον. Ὁ Ἀγγλος κατενχλίσκει τὴν νοσηρότητά του, ἐκλέγων γυναῖκα εὐχρεστον, εὐθυμον, ἥτις ἐστὶ ἀρωσιωμένη σύζυγος, τρυφερὰ μήτηρ, μὴ καλὴ μικρὰ κυρία τῆς οἰκίας, καὶ ἥτις δὲν θὰ ἐλκύῃ περὶ αὐτὴν ἀγέλην ἐρωτοθηρῶν, οἵτινες θὰ ἔρχονται νὰ θυμαζῶσι τὴν σύζυγόν του. Δι' αὐτὸν χρειάζεται **δύντροφος πίστις καὶ ὅχι κυρία νόμιμος ἢ κοῦκλα καλῶς ἐνδεδυμένη!**

Ὁ μὴν τοῦ μέλιτος διαρκεῖ ἕνα μῆνα. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν οἰκίαν του πρὸς ὀριστικὴν ἐγκατάστασιν, διακταρᾶται εἰς τὴν γυναικὰ του, ὅπως ποιεῖ καὶ εἰς τὸν ἐκνὸν τοῦ τὸν ἴδιον, πρόγερμα δάκρυος. Αὕτῃ θὰ κρατῇ τὴν οἰκίαν καὶ θὰ ἀνταρτῇ τὰ τέκνα τῆς αὐτῆς θὰ ἐνταχθῇ εἰς τὰς ὑποθέσεις του καὶ θὰ ἐπικρατῇ εἰς τὰς δαπάνας. Σπανιότατον πρᾶγμα νὰ ζητήσῃ ποιεῖ. Ὁ Ἀγγλος δὲν νυμφεύεται ποτὲ πρὸ τοῦ νὰ ἐκασφαλίσῃ θέσιν, ἥτις θὰ ἐπιτρέπῃ νὰ διατρέφῃ γυναικὰ καὶ οἰκογένειαν. Δὲν ὀμιλῶ περὶ τῶν κατωτάτων τάξεων αἵτινες νυμφεύονται πρὸς ἀπόλυσιν ὡς νομίζουσι, καὶ μάλιστα εἰς τὰ δέκα ἐπὶ τὰ δέκα ὀκτὼ ἔτη χωρὶς λεπτὸν εἰς τὴν τσέπη. Διὰ τὴν ἀπροβλεψίαν ταύτην, ἡ τάξις αὕτη δὲν ἔχει τὴν ὁμοίαν τῆς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον.

Ποθενθὰ δὲν εὐρίσκωμεν φιλικὴν εἰλικρινεστέραν, ἀρσώσιν βαθύτεραν εἰμὴ ἐν τῇ ἀγγλικῇ οἰκογενείᾳ ἢ ποίησις ὅμως καὶ τὸ θελκτικὸν λάμπουσι διὰ τῆς ἀπουσίας των, εἶνε δηλαδὴ εἰς πεζὸς βίος καθόλου.

Ἡ συζυγιακὴ αὕτη ὑπάρχει, ἡ ἐστερημένη τοῦ θελκτικοῦ καθιστᾷ τὴν γυναικὰ τοῦ Ἀγγλοῦ τόσον ὀλίγον ἐλκυστικὴν. Ἡ φιλαρέσκεια, περὶ τινὶ γυναικὶ δὲν εἶναι πλέον κατὰ φρονητέα ἢ κατηγορητέα ὅσον ὀλίγον ἄλλας εἰς φρονητὸν ἄνστον. Κατηγορᾷ τὸν ἄνδρα αὐτὸς εἶναι ὅπου διευθύνει τὴν γυναικὰ του καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν καλὴν ἀγγλικὴν οἰκο-

γένειαν ἐν ἀριστοκρατίᾳ καὶ ἐν τῇ ὑψηλῇ μετρίᾳ τῆς βλέπω γυναῖκα, κίτινες κατ' οὐδὲν ὑστεροῦσι τῶν Γαλλίδων καὶ τῶν Ἀμερικανίδων, συμπεραίνω ὅτι τὸ περιωρισμένον τοῦ πνεύματος καὶ ὁ ἐγωισμὸς τοῦ μικροῦ Ἀγγλοῦ ἀπὸ τοῦ εἶναι οὐκ εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὅπου τοῦτο τῆς περὶ χωρῆσεως τὸ ὅπου ἀνευρίσκωμεν τότεν συχνὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν Ἀγγλίδων τῆς ταξέως ταύτης καὶ τὸ φαινόμενον τῆς δειλῆς ὑποταγῆς, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν ὑπερβίαν τῶν.

Ὅταν ἡ Γαλλίς ὑπανδρεύεται, κερδίζει τὴν ἐλευθερίαν της. χειραφετεῖται. Ὅταν ἡ Ἀγγλίς ὑπανδρεύεται, χάνει τὴν ἐλευθερίαν της. Ὅταν ἡ Ἀμερικανὶς ὑπανδρεύεται, δικτυρεῖ τὴν ἰδικήν της.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ σύζυγος εἶνε ἡ φίλη, ἡ ἐμπιστευμένη τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ γυνὴ δὲν εἶνε εἰμὴ ἡ κυρία τῆς οἰκίας.

Τὴν ἡμέραν ὅπου ὁ Γάλλος νομφεῖται, ἡ γυνὴ τοῦ γίνεταί ἡ σύντροφός του οὐχὶ μόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ του, ἀλλὰ εἰς τὰς ὑποθέσεις του, ἐν τῇ ἐμπορίᾳ αὐτὴ κρατεῖ τὰ βιβλία του καὶ τὸ χρηματοκιβώτιόν του, αὐτὴ λουβάνει τὰ χρήματα καὶ τὰ φυλάττει· ὅταν πρὸκειται νὰ κερῶν οἰκονομίας, αὐτὴ ἔχει ψῆφον εἰς τὸ συμβούλιον καὶ γενικῶς αὐτὴ ἀποφασίζει εἰς ποῖαν ἄλκην θὰ ἀγοράσῃ.

Ὁ Ἀγγλος δίδει εἰς τὴν γυναῖκα του τὸ δικαίωμα μόνον πόσον εἰς τὰς οἰκίας ὅσον διὰ τὴν τουλάχιστον της καὶ τὰς μικρὰς αὐτῆς δαπάνας ἢ διασκεδάσεις. Σπανίως κἀμνην λόγον εἰς αὐτὴν περὶ τῶν ὑποθέσεων του. Μὲν ὡρῶν προΐαν, ὁ σύζυγός της τῇ ἀνταγγέλλει ὅτι ἀπεφασίσει νὰ ἀγοράσῃ μίαν οἰκίαν εἰς μίαν ὥραίαν συνοικίαν τοῦ Λονδίνου καὶ νὰ ἀναλάβῃ μεγάλαν ἐπιχειρήσει. Αὕτη μειδιᾷ καὶ ἐκφράζει τὴν εὐχαρίστησιν ἣν ἔχει νὰ μνησθῇ ὅτι τοῦ συζύγου της πηγαίνουν καλὰ αἱ ὑποθέσεις.

Ἰσως ἐπίσης θὰ τῇ εἴπῃ ἡμέραν τινὰ κατὰ τὸ πρόγευμα.

— Πτωχή μου φίλη. Ἐχασα τὸ πᾶν, πρέπει νὰ ἀρχίσω ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Μελλομεν νὰ ἀνχωρήσωμεν διὰ τὴν Αὐστραλίαν καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ εὕρωμεν θέσιν εἰς τὸν Νέον Κόσμον.

— Καλὰ, Ἰακὼννη, τῷ λέγει, δώσέ μοι τὸν κλεῖδον νὰ βάλω τὸν πλόν μου.

Ὅταν τὸ πᾶν εὐήμερῃ, ὁ σύζυγός της εἶνε μίαν ὑπερβίαν εὐτυχίαν εἰρηνικήν, λίαν ἄλκην ζηλοτυπίας καὶ ἡ Ἀγγλίς εἶνε ἡ γλυκυτέρα καὶ ἡ καλλίστη τῶν γυναικῶν. Ἀντιλαμβάνεται θαυμασίως τὴν ἀποστολήν της, συνιστάμενην εἰς τὸ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν σύζυγόν της, νὰ τὸν παρηγορῇ κατὰ τὰς στιγμὰς τοῦ κινδύνου νὰ παρέχῃ τὴν οἰκίαν της ἀσὺλον ἀνεκπύσεως ὅπου δύναται νὰ ἔλθῃ, νὰ χωθῇ καὶ νὰ ἀντλήσῃ νέαν δυνάμειν· νὰ παρέχῃ τὰς τιμὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς μετὰ τῆς δικαιοσύνης ἐκείνης ἐλευθεριότητος, ἥτις τίθησι τὴν ἀγγλικὴν φιλοξενίαν ἐκτὸς συνήθους.

Ὅσα μᾶλλον ἐξετάζω τὴν σύστασιν τῆς ἀγγλικῆς οἰκογενείας, τόσῳ μᾶλλον πειθομαι ὅτι αὕτη εἶνε τὸ στερεὸν βῆθρον ἐφ' οὗ στηρίζονται ἡ εὐμερία καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Βρεττανικῆς Αὐτοκρατορίας.

I. II.

Ὁ κρίσιμος ἄγων τοῦ Ἑλληνισμοῦ θέλει διεξαχθῇ οὐχὶ πλέον κατὰ τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ κατὰ τῶν Σλαβῶν ἐν γένει, διότι παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον ὁ μέγας ἐχθρὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν εἶνε ὁ κλίνων πρὸς τὴν Ἀσίαν Τούρκος, ἀλλ' ἡ δύναμις, ἥτις διεκδικεῖ ὑπὲρ αὐτῆς τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου.

Μὰξ Νοβοδόου

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Κάθε σάββατο βράδν ἡ νύφη μας καματερῇ.

Κάθε πουλὶ ἔχει καὶ τὸ κνηγὸ του.

Κατὰ χορεύεις παππαδὶ καὶ φαίνονται τ' ἀτζιά σου.

Κόκκινα γένεια καὶ μάθια γαλανὰ

ψυχὴ τοῦ Ἰσῦδα καρδιὰ τοῦ Σατανᾶ.

Κάθε πέρονι καὶ κελότερα.

Κάθε πετεινὸς εἰς τὴν αὐλὴν του κραεῖ.

Κάθε σούρα τρεῖς ἡμέρας.

Καλλιὰ ν' ἢ μάνα τοῦ φοιτᾷ παρὶ τοῦ σκοτωμένου.

Κλαίει κ' ἀπὸ τοῦ χεὶ τὰ πολλὰ κ' ἀπὸ τοῦ χεὶ καὶ τὰ λίγα.

Καὶ μετὰ τὰ χίλια εἰς τὴν φλακὴ καὶ μετὰ τὰ πεντακόσια.

Καλλιὰ νὰ μετὰ τὴν τοῦ θεοῦ τὸ στόμα παρὰ τ' ἀνθρώπου.

Καβαλάρης ἐπουσοῦσε.

Καλλιὰ ν' ἢ μποδὰ τοῦ κλητῶν παρὶ καὶ τοῦ παιδιοῦ του.

Καλὸ κακὸ ἔμπα ἀφῆ παπᾶ εἰς τὸ δάσος.

Κλαδί ποῦ δὲν σε σκέπει, ὡς ξεροζωθῇ κ' ὡς πύση.

Κουκιά φαεῖ, κουκιά μολογῇ.

Κάθοντα θερίζεις θεῖα; — βιάζομαι παιδί μου.

Καλλιὰ ἔχω γὰρ εἰς τὸ σπῆμα μας ἐλθαὶ καὶ παξιμάδι

παρὰ εἰς τὰ ξένα ζάχαρι καὶ νὰ μ' ὀρῶν ἄλλοι.

Καλλιὰ τὴν ἔχω ὁμορφὴν νὰ μπαίῃ εἰς τὴν αὐλὴν μου

παρὰ τοῦ κόσμου τὰ καλὰ καὶ νὰ πον' ἡ ψυχὴ μου.

Κρυφὸς παππᾶς δὲν γίνεταί, κ' ἂν γενῇ δὲν λειτουργᾷ.

Καλλιὰ ν' οἱ τρεῖς παρὰ τοὺς δύο κ' οἱ δύο παρὰ τὸν ἕνα.

Κάθε ἀρνὶ ποῦ τὸν ἀτοίποδά του θὰ κρεμασθῇ.

Κοντὸς ψαλμὸς ἀλληλοῦτα.

Λ

Λαγὼς πιερί ἐτριβε κακὸ τοῖς κεφαλῇς του.

Λίγα φαίνονται τοῖς γράϊς κ' ἐγέννησε κ' ὁ γέρος.

Λεῖψε ποῦ τὸ δίκρο σου, νὰ μείνης ἀργὰ εἰς τὸ σπῆμα σου.

Λεῖπ' ὁ Μάρτης ἀπὸ τῆς σαρακοστή.

Λάλει πουλὶ μου ὡς λαλεῖς κ' ἀπὸ τοῦ μεταγνώσει.

Ἐφτὰ φορὰς τὴν μούρη του νὰ τὴν ἐσφακελώσῃ.

Μ

Μὴν πῆς τοῦ πηγαδιοῦ οὐ, μὴ σοῦ πῃ κ' ἐκεῖνο μποῦ.

Μάθια λαίμαργα, ψυχὴ χαμένη.

Μὴν κάμης ἐκεῖνο ποῦ θές, μὴν πάθης κεῖνο ποῦ δὲν θές.

Μάζερε κ' ἂν εἶν' καὶ ῥῶγες.

Μάραθο καὶ μάραθο γεμίζει ἡ γροὶ τὸν κάλαθον.

Μὲ τὸν μεγαλύτερόν σου σκόρδα μὴ φυτεύς.

Μηδὲ πολλὰ εἰς τοῦ φίλου σου κ' ὁ φίλος βαρεθῇ σε

Μόνον τὸν μῆνα μιά φορὰ καὶ καλαποδεχθῇ σε.

Μὲ νὰ φύλλον φίλον κάνεις μ' ἕνα φύλλον τὸν ἐχάνεις.

Μὲ τοῖς χοίρους ἀλωνεύεις, ἦντα διάφορ' ἀνημένεις;

Μὲ τὴν ἀράδα σου θὰ πῆς ἂν εἶσαι καὶ παππᾶς.

Μοραχὸ του τ' ἄλογο ἀντιτέρει τὸ γέμι.

Μιὰ σκουλικιά αἶγα χαλὰ οὐλο τὸ κορυάδι.

Μυρζὶς ὁ μύσχος ἄδολος μέσα εἰς τὸ μοσκοκοῦτι,

κ' ἢ φρονιμάδαις κ' ἢ τιμαῖς καλλιὰ νὰ ποῦ τὰ πλούτη.

Μακρὸ μαλλιὰ λίγα μαλά.

Μηδὲ γάμος χωρὶς κλάμα, μηδὲ μνημὴ χωρὶς γέλοιο.

Μηδὲ νύφ' ἀγέλαστη μηδὲ γάμος ἄκλαυστος.

Μάθια ποῦ δὲ θωροῦνται γλήγορα λημονοῦνται.

Μὴ μᾶς πολυψηλώνεσαι γιατί ψηλὸς δὲν εἶσαι

Καὶ τὸ χωριὸ σου εἶν' κοντὰ καὶ ξέρουμε ποιὸς εἶσαι.

Μιὰ φορὰ τὸ λέν τ' ἀνθρώπου καὶ δαὸ τοῦ γαϊδάρου.

Μηδὲ σαράντα χρόνος φτωχὸς μηδὲ σαράντα νοικοκύρης.

Ἀκολουθεῖ

ΡΕΜΒΗ

(Σημειώσεις ἐκ τοῦ βίου)

Τελευτῇ ἡ ἡμέρα, τὸ πύρινον τοῦ ἡλίου ἄρμα κατέρχεται ἤδη τὰ ὀλόχρυσά ὄρη ἐν ἐπιβαλλούσῃ μεγαλοπρεπείᾳ, καὶ τὰ χρυσωμένα σύννεφα χαιρετοῦν τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἀκτίδα, ἥτις ὡς τελευταία ματιὰ ψυχορραγοῦντος, πίπτει μελαγχολικὰ πάνω εἰς τὰ τελευταῖα αὐτὰ σημεῖα τῆς ἡμέρας, ἅτινα ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀλλάσσουν χρῶμα, γενόμενα τέλος ἀμαυρά, καὶ καθιστῶντα ἀφανὲς τὸ πρὸ ὀλίγου λάμπον στερέωμα. Τό μονότονον ἐκεῖνο νυκτερινόν τυτίδισμα τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους, ἐπαυσε πλεον ἀκουόμενον καὶ μόνον ἡχός τις ριγηλὸς ἀκούεται παρατεταμένος ἐκ τῶν πυκνῶν τοῦ δάσους φυλλωμάτων. Ψίθυρος ζωῆς μετατρέπόμενος εἰς λήθαργον τὰ πάντα κατέχει καὶ βαθεῖα σιγὴ παντοῦ βασιλεύει. Ἐφάνη τέλος εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ πρῶτον ἄστρον καὶ ἐντὸς ὀλίγου τὸ μαῦρον τοῦ οὐρανοῦ χρῶμα στιγματίζεται ὑπὸ ἀπειρῶν μαρμαριόντων χρυσῶν ἄστέρων, μαρτυρούντων τὸ ὕψος τῆς σοφίας τοῦ Ὑψίστου. Νέα ζωὴ ἄρχεται καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἡ γῆ ἀνταυγάζεται ὑπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ φωτός τῆς Σελήνης. Ἡ θεὰ αὕτη τῆς νυκτὸς χρυσωμένη προβάλλει ἐκ τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων, ἀποδίδουσα ὅλην ἐκείνην τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐξ ἧς οἱ ποιητὰι ἐμπνεόμενοι, χαράττουσι στίχους, γέμοντας μαγείας. Ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς πόσαι ψυχὰι ἀναπολοῦσι λαμπρὰ μέλλοντα καὶ πόσαι θλιβόμεναι καρδίαι δὲν στεναλῶσιν ὑπὸ τὸ μαγευτικὸν αὐτῆς φῶς! Πόσοι δὲ ἐρασταὶ πλάττουσι ὄνειρα ὑπὸ τὴν λάμπουσαν αὐτῆς μορφήν, διότι μόνον εἰς τὴν νεάζουσαν ἡλικίαν, τὴν γέμουσαν πυρὸς μόνον ἡ καρδιά κτυπᾷ μέχρι διαρρήξεως καὶ ἐπιθυμεῖ ὅπως εἴ ἦτο εἰς αὐτὴν δυνατόν νὰ ἀναβῇ μέχρι τῶν θόλων τοῦ οὐρανοῦ, νὰ διαβῇ τὴν θάλασσαν ὅλην, νὰ κατερημώσῃ τὸ πᾶν, ἵνα ἀπολαύσῃ πᾶν ὅτι ποθεῖ. Ὅποσαι ψυχὰι ὑπὸ τὴν διαύγειαν τῶν σεληνιακῶν ἀκτίνων ἀφίνουσι τὴν γῆν, ἱπτάμεναι μετ' ἀγγέλων εἰς τοὺς κόλπους τοῦ τὰ πάντα κτίσαντος. Ὅποσαι δὲ νέαι ὑπάρξεις χαιρετίζουν τὸ πρῶτον τὴν γῆν εἰς ἣν βλέπουσι τὴν ζωὴν τὸ πρῶτον.

«Ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου Κύριε» ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπειράριθμοι κόσμοι καὶ φαντασμογορικὰ μεγαλοπρέπεια μεγαλύνουσι τὸ θεῖόν σου ὄνομα. Εἰς τὴν γῆν ρίπτεις ἐν βλέμμα καὶ ἐκπλήττεσαι τῇ ἀρμονίᾳ τῶν κτίσεων, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀτενίζεις καὶ ἐκθαυβεῖσαι τῶν τόσων κόσμων τὴν γλαφυρότητα. Ὑψοῖ τὸν ἄνθρωπον ἡ στιγμὴ αὕτη καὶ ἐν αὐτῇ φαντάζεται τὴν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος ὑπαρξίν καὶ μυριάδες χειλέων ἀναπέμπουσιν δόξαν τῷ Ὑψίστῳ τοῦ ἐν τοσαύτῃ σοφίᾳ τὰ πάντα ποιήσαντος. Ὑπνώττουσι κεκμηκότες ἐκ τῶν τῆς ἡμέρας ἀπασχολήσεων εἰς τὴν σιγὴν τῆς νυκτὸς. Εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀελλιδῶν ἀναγεννᾶται ἐλπίς καὶ εἰς τῶν κινδυνευόντων τὸ βλέμμα ἀστράπτει χαρὰ σωτηρίας. Νῦξ γόνιμος τῶν ὀνείρων μήτηρ! Πόσον παρήγορος εἶσαι!... Ὑμνεῖ ὁ ποιητὴς τῆς νυκτὸς τὰς μαγείας καὶ ἡ ἰσχυρὰ τοῦ σοφοῦ φαντασία καὶ τὸν βόμβον τῶν κωώπων ἀντίλαμπάνεται. Κοάζουσι βάτραχοι ἐν τοῖς ρύαξιν καὶ αἱ γλαῦκες ἀφίνουσι πικρὸν παράπονον

εἰς τὰς ὑψηλὰς κυπαρίσσους καθήμεναι. Καὶ καθιστῶσαι οὕτω τὴν μονοτονίαν τῆς νυκτὸς ἐτι μᾶλλον ρεμβώδη. Τοσοῦτον δὲ τῆς νυκτὸς προχωρούσης καὶ ἡ ρέμβη ἀποκαθίσταται εἰς μελαγχολίαν καὶ τὰ ἰσχυρὰ τῶν ἀνέμων κύματα ἀπὸ καιροῦ καθιστάμενα ἰσχυρότερα ἀποτελοῦσιν οἶονεῖ μουσικὴν ἀρμονίαν, πνέοντα διὰ μέσου τῶν πυκνῶν φυλλωμάτων. Ψιθυρίζουσι ἐν ταῖς ἐρημίαις τὰ ἥσυχα τῶν ρυακίων ρεύματα καὶ ὁ παφλασμός τῶν ποταμῶν, ἐνούμενος μετὰ τοῦ κρότου τῶν κυλιόμενων τῆς κοίτης χαλίκων ἀποδίδει στόνον τῇ νεκρικῇ τῆς φύσεως σιωπῇ. Ἀπὸ μακρὰν τὸ κύμα φλοισβίζον ἔρχεται καὶ θραύεται τέλος εἰς τῆς ἀκτὸς τοὺς βράχους, ἀφίνον μυκηθμὸν πόνου ἀντιλαλούμενον εἰς τὰ πυκνὰ τοῦ ἀέρος στρώματα ἢ ἀπλοῦται εἰς τὴν ἀμυδρὴν τῆς παραλίας ἑκτασιν, ψαῦον ἡσυχῶς τὴν ἀμμιον καὶ καθιστῶν αὐτὴν λείαν.

Ἡ νύξ παρέρχεται, αἱ ὥραι ἡ μία διαδέχεται τὴν ἄλλην καὶ οἱ ἀστέρες ἡρέμα ἤρχισαν νὰ χάνωνται ἐν τῷ ἀχανεῖ τοῦ θόλου διαστήματι. Ἡ Βασίλισσα τῆς νυκτὸς κατέρχεται ἤδη πρὸς τὴν δύσιν αὐτῆς, παρηγοροῦσα μὲ τὴν κάθε θολὴν τῆς ἀκτίδα. Νεκρικὴ σιγὴ βασιλεύει παντοῦ καὶ ἡ φύσις κοιμᾶται ἡσυχῶς. ὀλίγοι ἀστέρες ἐναπομείναντες ἔχουν τὸ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀμυδρότερον καθιστάμενον φῶς αὐτῶν. Ἡ πλειὸς ἐχάθη καὶ αὕτη καὶ τὸ τελευταῖον τῆς χαραυγῆς ἄστρον, ὁ πυρόχρουν ἐωσφόρος, ἤρχισεν ἤδη νὰ σβύνεται πρὸ τοῦ ἀμυδροῦ λυκόφωτος καὶ αἱ ἀγωνιώδεις, ἥσυχοι καὶ θνήσκοντες ἄνθρωποι ματιαὶ, μαρμαρυγαὶ αὐτοῦ ἀπεχαιρέτισαν τὴν παρήγορον αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου σύντροφον τὴν μαυρόπεπλον νύκτα.....

Νίκος Χ. Σήφακας

ΣΤΗ ΣΗΜΑΙΑ ΜΑΣ

Σημαία γαλανόλευκη ποδοῖ γεμάτ' ἐλπίδες
Ποῦ κάθε μία σου πτυχὴ κρύβει γιὰ μας Πατρίδες.
Σημαία ποῦ τοῦ οὐρανοῦ τὰ χρώματα τὰ θεῖα
Πιστὰ ἐξωγραφίσανε τὰ τόσα μεγαλεῖα,
Ποῦ ἔστηρας ἀθάνατο λάβαρό τιμημένο,
σημάδι τῆς Πατρίδας μας νῆσαι τρισαγιασμένο!.
Σημαία ποῦ καθ' Ἑλλήν μὲ δίγος ο' ἀτενίζει
Καὶ στή περφάνεια ὅρι σου π' ἦονχα κυματίζει
Κάθε καρδιὰ πορροκτυπᾷ καὶ κάθε ἕνα βλέμμα,
Κλαίει ἀπ' ἐνθουσιασμό, τρέχει πορρὰ τὸ αἷμα.
Ὑψώσον γαλανόλευκη, σημαία τοῦ Σταυροῦ μας
Στ' ἀπάτητα τὰ ὄρη μας, στὰ ἔγρη τοῦ οὐρανοῦ μας!
Καὶ στήσον ἐκεῖ γιὰ μιὰ στιγμὴ μαζὺ μὲ τὰ οὐράνια.
Τριδοξασμένο σύμβολο γεμάτο περηφάνεια.
Στήσον γιὰ καὶ δίγχε μας μὲ τοὺς κυματισμοὺς σου
Χίλιες ἐλπίδες Ἑθνικέ, ὄνειρ' ἀπ' τοὺς παλμοὺς σου!..
Ὡς ποῦ νὰ ἔρθῃ ἡ στιγμὴ ποῦ θὰ βορροτογωνήσῃ
Τοῦ Κωνσταντίνου ἡ φωνή!... Καὶ τότε θὰ σὲ στήσῃ
Μὴ χέρε οὐρανόβγαλτη στής Πόλης μας τὰ τεῖχη
Ποῦ μιὰ φορὰ κυμάτιζες πλὴν ο' ἄρπαξε ἡ τύχη!
Καὶ πάνω στήν Ἀγρὰ Σοφρὰ περρήσανα καὶ πάλι
Θὰ κυματίζης γαλανὴ μὲ τὰ περισσὰ κάλλη.
Ἡράκλειον 17 10 8 | βόριον 1908

Νίκος Χ. Σήφακας

ΟΦΕΛΙΜΟΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά, ἐξ ἧς πηγάζουσι τόσα αἰσθήματα καὶ συναισθήματα, εἶναι τὸ ἐλαττήριον οὕτως εἰπεῖν τοῦ πνευματικοῦ ὥρολογίου τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο λίαν ὀρθῶς εἶπεν ὁ μέγας παιδαγωγὸς Πασαλόπουλος, ὅτι: ἡ «φύσις εἶναι ὠραία» καὶ ὁμῶς ὑπάρχει τι ὠραιότερον τῆς φύσεως καὶ τῆς λαμπρότητός της, ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ὁ παρὼν βίος εἶναι στάδιον διηγετικῶν ἀγώνων καὶ προσπαθειῶν πρὸς σχετικὴν τελειοποίησιν ἡμῶν διὰ τὴν μέλλουσαν ἀλυπον καὶ ἀληθῶς εὐτυχή διαδιδῶσιν μας, δυναμεθα νὰ ἐντεινῶμεν τὰς τε σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις μας καὶ νὰ ἐργαζώμεθα μετὰ περισσotέρας προθυμίας, μετὰ μεγαλειτέρας ἑξέσεως, φαιδρότητος καὶ ἐλπίδος πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ τε σωματικοῦ καὶ πνευματικοῦ πλούτου.

Πολλάκις συμβαίνει, ὥστε νὰ περιφρονώμεθα ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες εἶναι κατώτεροι ἡμῶν ὑπὸ ἑποψίαν εὐγενῶν διαθέσεων καὶ αἰσθημάτων καὶ ἐν γένει πνευματικῆς ἀναπτύξεως· τὸ τοιοῦτον δὲν πρέπει νὰ μᾶς πτοῇ καθ' ὅλοκληρίαν, καθόσον δι' αὐτὸ πολλάκις οὗτοι μᾶς παραδίδουσι, ἐπειδὴ αἰσθάνονται τὰς ἐλλείψεις των καὶ τὴν σμικρότητά των ἀπέναντι ἡμῶν, ἡ πράττουσι τοῦτο ἐκ φόβου καὶ ἀλαζονείας, ἣν ἀναπτύσσει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ πλοῦτος.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες ἐπιζητοῦντες τὸ κακὸν τοῦ πλούτου, χαίρουσι διὰ τὴν δυστυχίαν καὶ καταστροφὴν αὐτοῦ, ἣν τυχόν ὡς ἐκ τῆς ἀνυσείας καὶ τῶν περιπετειῶν τῆς ζωῆς ὑπέστη οὗτος. Οἱ τοιοῦτοι ἄς ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν των τὸ τοῦ δικσῆμου συγγραφέως Βικτωρος Οὐγγῶ, εἰπόντος ὅτι: «οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων κατορθοῖ νὰ εἶναι τόσο φρικτὸν, ὅσον ἡ χαίρεκακία».

Εἰς οὐδὲν ἄλλο σύγγραμμα τόσον ζωηρῶς ἐκφράζονται οἱ πόθοι καὶ τὰ ποικίλα συναισθήματα τοῦ ἀνθρώπου καθ' ὅλας τὰς ἡλικίας αὐτοῦ, ὅσον εἰς τοὺς ὠραίους καὶ ἐξαισίας φαντασίας τῶ ὄντι στίχους τοῦ θείου ποιητοῦ Δαβὶδ. «Εἰς τὰ 150 ἄσματα τῶν ψαλμῶν συναντῶνται, λέγει ὁ Χάινε, ἡ ἀνατολή καὶ ἡ δύσις, ἡ γέννησις καὶ ὁ θάνατος, ἡ ἐπαγγελία καὶ ἡ ἐκπλήρωσις, τὸ ὅλον δῶμα τῆς ἀνθρωπότητος».

Πολλοὶ φαντάζονται ὅτι εἰάν κατορθώσωσι νὰ γίνωσι πλούσιοι, καὶ θυνήθωσιν οὕτω ν' ἀπολαύσωσι περισσotέρον σωματικῶς, θὰ ἐπιτύχωσι τὴν εὐτυχίαν των, ἀλλὰ δὲν ἐσκέφθησαν ποτὲ καὶ δὲν ἐξήτασαν βαθύτερον τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πλούτου, ὅστις συνεπιφέρει ἀνθυγίαν, πόθους, φροντίδας καὶ σκέψεις πολλὰς, αὐξήσιν τῶν ἀνεκπληρώτων πόθων, διαρκεῖς ἀνασχολήσεις καὶ μεγίστην πολλάκις ἀδημονίαν, λύπην καὶ μελογχολίαν. Ἀλλὰ-χοῦ ἐπομένως ἂς ζητῶμεν τὴν εὐδαιμονίαν μας· εἰς τὴν καθάραν δηλονότι συνείδησιν καὶ τὴν ψυχικὴν γαλήνην.

Ἐκ Πατρῶν

Γ. Π. ΚΑΛΛΙΟΝΤΖΗΣ

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐξακολουθοῦσι κατὰ δέκαπενθήμερον ἐκδιδόμενα φιλοκάλως τὰ «Γεωργικὰ χρονικά» μετὰ τῆς καλλιπεύς «Ποικίλης Στοῆς» ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν δραστηρίου καὶ ἐγνωσμένης ἱκανότητος γεωπόνου καὶ ἀγαπητοῦ συναδέλφου κ. Γεωργ. Ἐλευθεριάδου.

Ἐν αὐτοῖς ὁ κτηματίας θὰ εὐρίσκη ὠφέλιμους γνώσεις διὰ καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν. κήπων καὶ ἀμπελῶν τὴν κλάδευσιν τῶν δένδρων καὶ ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν, τὴν παραγωγὴν καὶ διατήρησιν τοῦ οἴνου τοῦ κ.λ.π. ἐν ᾧ ἂν ἐτέρου ἐν τῇ «Ποικίλῃ Στοῇ» θὰ παρακολουθῇ τὴν φιλολογικὴν κίνησιν καὶ θὰ ἀναγινώσκῃ ποιήματα τερπνὰ προϊόντα ἐρωτύλου καὶ ὀνειροπόλου νεότητος.

Ἡ ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

(Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐλεηνοδίκου κ. Ἰωάννου Ρ. Ταβλᾶ ἐν Μοίραις Καινουρίου τῇ 27ῃ Σεπτεμβρίου 1908 διὰ ὑπεγράφητο τὸ λαοψήφισμα τῆς ἐνώσεως Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος.)

Ὁ κάλαμος θραύεται ἡ γλῶσσα δωδίνεταί· ἡ διάνοια σταματᾷ, αἱ χεῖρες ἀπρακτοῦσιν, οἱ πόδες ἀκίνητοῦσιν. Ὑπάρχουσι περιστάσεις ἐν αἷς τὰ αἰσθητήρια ὅλα ἀδυνατοῦσι νὰ λειτουργήσωσι καὶ μόνῃ ἡ καρδιά πάλλει καὶ σκιρτᾷ. Μία τοιαύτη κατάστρεψις, ἀγαπητοὶ συμπατριῶται, κατέχει ἡμᾶς σήμερον. Αἰσθητὰ ἀγαλλιασεως ἀνεμιγνέυτον συνέχει ὅλων τὰς ψυχὰς. Ἡ ἀπὸ τῶν αἰώνων συντετριμμένη ἐθνικὴ καρδιά, ἡ μητρικὴ καρδιά τῆς Ἑλλάδος, σπαράσσουσα ἀπὸ τοσοῦτου χρόνου διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τῶν τέκνων τῆς καὶ ἡ τῆς πρωτόκου θυγατρὸς Κρήτης σκιρτῶσι σήμερον ἐξ ὑπερβολικῆς χαρᾶς διὰ τὸν συντελούμενον ἐναγκαλισμὸν. Στιγμὴ ἁγία καὶ ἱερὰ. Στιγμὴ ἐπουρανίου ἐξάρσεως. Στιγμὴ ἀθανασίας. Ἡ ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας δεσμοῦτις μεγαλὴν ἡσος, ἡ τοσάκις λακτεήσασα τὰ δεσμὰ καὶ ἀποπειραθεῖσα νὰ δραπέτευσῃ ἀπὸ τῶν δεσμοτήριων τοῦ τυράννου, ἡ τοσάκις διὰ τοῦ αἵματος τῆς ποτίσασα τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας, ἐνοῦται ἐλευθερά μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας φιλοστόργου μητρὸς, τὰ πάντα θυσιασμένης πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς, ἵνα διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἐνισχύσεως δοθῇ νέα ζωὴ εἰς τὸ ἕνος πρὸς ἐπιτέλειαν τοῦ θείου προορισμοῦ τοῦ.

Ἐνωσις..... λέξις εὐχάριστος, λέξις συγκινοῦσα, λέξις ἐνθουσιάζουσα, λέξις ἥτις ἐπὶ αἰῶνας ἔθρεψε τοὺς Γίγαντας τῆς Κρήτης, λέξις ἡ ὅποια ἐγέννησε Τιτᾶνας τῶν ἐπαναστάσεων, λέξις ἡ ὅποια ἐνέπνευσε τὴν ὁμιλίαν καὶ ἐνεψύχωνε μέχρι θυσίας Κουρμούληδες καὶ Σεπατέρως, Μαστραγάδες καὶ Κόρακας καὶ τοσούτοι ἄλλοις ἥρωας, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα πολὺν χρόνον θὰ ἐχρειάζετο τις νὰ ἀπαριθμήσῃ, λέξις ἡ ὅποια τὴν σήμερον γίνεται πρᾶγμα. Naί πρᾶγμα, γεγονός τετελεσμένον τὸ μέχρι τῆς χθὲς ἀπίστευτον. Τὸ γεγονός τοῦτο, φίλοι συμπατριῶται, συνηθοῖσθαι σήμερον ἐνταῦθα νὰ ἐπιδεσφαιώσωμεν, νὰ διακηρύξωμεν ἐμπράκτως καὶ τελειωτικῶς, ἀνεκλήτως καὶ οὐσιαστικῶς, δι' ὅλων ἡμῶν τῶν δυνάμεων. Μᾶς ἐνισχύουσιν εἰς τοῦτο αἱ ψυχὰς τῶν μαρτύρων τοῦ ἔθνους, ὁ Φερραῖος, ὁ Πατριάρχης Γοηγόριος, ὁ Δασκαλογιάννης καὶ ὁ Καντανολέων, περυνγίζοντες οὐρανόνθεν ἐν ἀγαλλιάσει, καμκρώνοντες τὸ ἔργον των καὶ καλοτοχιζόντες τοὺς ἀπογόνους των. Εἰς ἐνδειξὴν τοῦτου, ἀδελφοὶ συμπόλιται, προσκαλῶ ὑμᾶς ἅπαντας νὰ υπογράφητε τὸ μετ' ὀλίγον ἀναγνωσθησόμενον εἰς εἰρήκον ὑμῶν λαοψήφισμα, παρακαλῶ δ' ὑμᾶς νὰ ἀναφωνήσωμεν ὅλοι ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μὴ καρδίᾳ. Ζήτω ἡ ἔνωσις τῆς Κρήτης μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος! Ζήτω ἡ πατρίς μεγάλη! Ζήτω ὁ φιλελεύθερος λαὸς τῆς Κρήτης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ

Ἀμυγδαλόπηκτα. Ψήνουμεν εἰς μετρίαν φωτιὰν 500 γραμ. μέλιτος εἰς μίαν καρδάναν καὶ προσθέτομεν 3 ἀσπράδια ὡν κτυπημένα καλῶς. Ἀνακινούμεν καὶ διατηροῦμεν τὸ μίγμα τοῦτο θερμὸν χωρὶς νὰ δράσῃ ἕως ὅτου λάβῃ σύστασιν. Κατόπιν μιν γίνουμεν εἰς ταύτην τὴν ζύμην γλυκὰ ἀμύγδαλα, χονδρὰ φουνδοῦκα καὶ φαστίκια. Ἐπειτα ἀρωματίζομεν εἴτε μὲ βανίλιαν, μὲ λεμόνι, μὲ διολέτταν ἢ μὲ ρόδα. Τοποθετοῦμεν εἴτα τὸ μίγμα τοῦτο, ἴσης πυκνότητος, ἐπὶ ἀζύμου ἄρτου καὶ τὸ κόπτομεν πρὶν κρῶσθαι εἰς τεμάχια πλάτους οἰοδύηποτε.

Κιοφτεδάκια ἀπὸ γεώμυα. Ψήνουμεν τὰ γεώμυα ὀλόκληρα χωρὶς νὰ τὰ καθαρίσωμεν. Ἐπειτα ὅταν ἐψηθῶσι, τὰ καθαρίζομεν καὶ τὰ κάμνομεν πουργέ, τὸν ὅποιον ὑγραίνουμεν μὲ κρέμαν καὶ γάλα. Προσθέτομεν τεμάχιον βουτύρου, 3 ὡὰ ὀλόκληρα, ὡν τὰ λευκὰ κτυποῦμεν χωριστὰ καλὰ, ὀλίγον μαϊντανόν, ζάχαρι εἰς κόβιν, βανίλλιαν καὶ ἀνθόνερο.

Κάμνομεν ὅλους μικροὺς, τοὺς ὁποίους τηγανίζομεν μὲ βούτυρον. Ὅταν σερβίρωμεν, ἐπιπάσσομεν ζάχαριν.

Η ΚΡΗΤΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Τὸ Συμβούλιον τοῦ ἐν Χανίοις εὐδοκίμως λειτουργούντος φιλολογικοῦ Συλλόγου ὁ «Χρυσόστομος» ἔχον ὑπ' ὄψει τὰ γραφέντα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 32 φυλλάδιῳ τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος» παρὰ τοῦ διακεκριμένου συνεργάτου ἡμῶν κ. Ε. Γενεράλι, Γυμνασιάρχου, περὶ Κρητικῆς λαογραφίας, ἐμπρότεινε τῇ ὀλομελείᾳ καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὸν νὰ συσταθῇ τετραμελής ἐπιτροπὴ πρὸς περισυλλογὴν καὶ διάσωσιν τῶν κειμένων τούτων τῆς ἡμετέρας Πατρίδος.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μετὰ τοῦ ἐφόρου τῆς Βιβλιοθήκης κ. Πκν. Χριστοπούλου θὰ ἐξεύρῃ τὰ μέσα τῆς περισυλλογῆς καὶ ἐκτυπώσεως. Μετὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν κατὰλλήλων προσώπων τὰ ὁποῖα ἐλπίζομεν ὅτι εἶνε γνωστὰ ἤδη ἐκ τῶν δημοσιεύσεων τοῦ ἐν τῷ περιδικῷ ἡμῶν, θὰ ἀσχληθῶμεν εὐρύτερον περὶ τοῦ θέματος τούτου.

Ἡ σύστασις τοῦ τμήματος τούτου τοῦ «Χρυσόστομου», διακρινεὶ διὰ μίαν ἐτι φορὰν τὴν καλὴν φήμην αὐτοῦ ὡς τοῦ μόνου καὶ ἐπωφελεῶς δρῶντος σωμντείου.

ΕΜΜΕΤΡΟΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Τι ἔπαθες, Χαράλαμπε, καὶ δὲν μᾶς γράφεις πλέον ;
Μήπως ἐπάρχει ἔλλειψις ὅ τιν ἐξορία νέων ;
Μήπως δὲν ἔχεις τῆς γραφῆς τὴν ἀναγκαίαν ὅλη
Λὰ νὰ γράφῃς καὶ σὲ μᾶς κάποτε μίαν στήλην ;
Μήπως τὰ ταχυδρομικὰ δὲν ἔχεις νὰ πληρώσῃς ;
Ἢ μὴ δὲν θέλεις μετ' ἐμᾶς νὰ πάρῃς καὶ νὰ δώσῃς ;
Ἐπὲ μᾶς μήπως ἔπιες ἐκ τοῦ νεροῦ τῆς Αἰθῆς ;
Ἢ ὡς Ἰούδας τὸν Χριστὸν καὶ σὺ μᾶς ἀπηνήθης ;
Εἰπέ μᾶς μὴ μελαγχολεῖς καὶ σὲ κατέχει λύπη
Ἢ μὴ κανένα τέταρτον ἐκ τοῦ μυαλοῦ σου λείπει !
Γράψε μᾶς, σὲ παρακαλῶ, διὰ νὰ ἡσυχάσωμε
πρὶν κανὲν ὄγδον καὶ μείνῃς ἐκ τοῦ μυαλοῦ μᾶς χάσωμε.
Ἐκ Κηπόλεως

Ἀγαπητὲ Χαράλαμπε, μὲ λυγρὴν μου μεγάλην
Ἐπῆσα εἰς τὰς χεῖράς μου τὴν μέντα μου καὶ πάλιν,
Γὰ νὰ σοῦ γράψω κάτι τι καὶ σὲ παρηγορήσω,
πλὴν ἀδρανεὶ τὸ πνεῦμά μου, δὲν ξέρω πῶς ν' ἀρξώμαι !
Ὅπουτιαν λόβω γράμμα σου καὶ τὸ ἀναγινώσκω,
τί ἐποφέρω εἰς θεὸς κ' ἐγὼ μόνον γινώσκω.
Καὶ ὅταν συλλογίζομαι τὸν βίον σου τὸν πρῶτον
ποῦ ἔζης μετὰ θηλυκῶν κ' ἀρσενικῶν ἀνθρώπων,
ποῦ ἡ Κωνσταντινουπόλις ὅλη δὲν σ' ἐχωροῦσε,
καὶ σοῦ ἐφαίνετο μικρά καὶ σ' ἐστενοχωροῦσε !
κ' a la français τὸ ἔοικας σ' τὸ Ἄστυ τῆς Παλλάδος,
τώρα τὴν ἔπαθες καὶ σὺ ὡς Δραφτοῦς ὁ Γάλλος !
Ἐκ Κηπόλεως 1908

Φεγγάρας

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[Αἱ δημοσιονόμεναι Πνευματικαὶ Ἀσκήσεις ὡς καὶ ἐκ τῶν λύσεων αἱ περισσότεραι θὰ βραβεύονται μετὰ τὴν λήξιν ἐκάστης τριμηρίας].

278 ΑΙΝΙΓΜΑ

Νυχθημερόν πλανώμενος τὴν γῆν περιδεύω,
ἀόρατος δὲ πανταχοῦ τοῦ κόσμου ταξιδεύω.
Μετέωρος ὁδοιπορῶ καὶ ἐν τῇ γῇ κρυμμένος
κ' εἰς ποταμούς, ὠκεανούς, πολλάκις εὐθισμένος.

Κι' ἐνῷ σιδηροδέστιμος ὁ δυστυχὴς κρατοῦμαι
ἐάν μου λύτῃς τὰ δεσμὰ εὐθὺς ἀπονεκοῦμαι.

Ἔσται παρὰ Ἑμ. Ἰ. Γαλιάνη
279 ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ἀποθανόν τις ἄφηκε 4 τέκνα καὶ περιουσίαν 16 αἰγῶν. Ἐκαστῇ τούτων φέρεται ἀνάλογον γάλα τοῦ ἀριθμοῦ τῆς. Οὕτω ἡ πρώτη 1 ὄκ. ἡ δευτέρα 2 ὄκ. ἡ τρίτη 3 ὄκ. καὶ οὕτω καθέτης ὥστε ἡ τελευταία φέρεται 16 ὀκάδας. Τὰ τέκνα θέλουσι νὰ μοιράσωνται ἀναμεταξύ των τὰς αἰγὰς οὕτως ὥστε ἕκαστον αὐτῶν νὰ λάβῃ μερίδιον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν αἰγῶν, αἵτινες νὰ φέρωσι τὴν αὐτὴν ποσότητα γάλακτος. Τίς ἀριθμὸν θὰ ἔχῃ ἕκαστη τῶν αἰγῶν, ἃς θὰ λάβῃ ἕκαστον τέκνον;

280 ΑΙΝΙΓΜΑ

Τὰ δύο μου πρῶτα γράμματα ἀποτελοῦσι ῥημα,
τὰ δὲ ὑπολειπόμενα τὸ ὄνομα ἀγίας
τὸ ὄλον μου δ' ἀποτελεῖ τὸ ὄνομα κυρίας.

Ἔσται παρὰ Ἑμ. Γκαζονόμου

Λύσεις Πνευμ. Ἀσκήσεων 42 φυλλαδίου

273 ὁ Ἰησοῦς Χρηστὸς, 274 ἡ ψυχὴ (ψῆ χι.)
Σημ. εἰς τὰς λύσεις τοῦ 39 φυλλαδίου καὶ ὑπ. ἀρ. 257 προσθετίου γ' Χαδὶ, χωρίον Σελίνου.

Λύσεις Πνευματ. Ἀσκήσεων 43 φυλλαδίου

275 Ἀρτεμισία, 276 Πληροῦμεν τὸ δοχεῖον τὸ χωροῦν τὰς 3 ὄκ. καὶ ἀδειάζομεν αὐτὸ εἰς τὸ χωροῦν τὰς 5 ὄκ. Ἐπειτα πληροῦμεν ἐκ νέου τὸ χωροῦν 3 ὄκ. καὶ κενούμεν αὐτὸ εἰς τὸ πεντάρι. Τότε μένει εἰς τὸ τρίαι μία ὀκά διότι τὸ πεντάρι θὰ χωρῇ μόνον τὰς 3 καὶ ἔπειτα 2 ὀκάδας. Ἐπειτα ἀδειάζομεν τὸ πεντάρι εἰς τὸν ἀπὸν καὶ εἰς τοῦτο ρίπτομεν τὴν μεῖνασιν ἐν αὐτῷ 1 ὄκ. καὶ ἔπειτα γεμίζομεν τὸ τρίαι ἐκ τοῦ ἀπὸν καὶ τὸ κενούμεν 1-1-1-1-1 διὰ τὸν ἕνα καὶ 4 διὰ τὸν ἄλλον, αἵτινες μένουσιν ἐντὸς τοῦ ἀπὸν.
277 α') ἡ ὀλένη τῆς ρινὸς μετὰ τῶν δακτύλων, β') ἡ χύτρα.

ΣΤΗΛΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Γ. Α. Νεόπολιν. Τὸ φυλλάδιον ὡς ἐμφαίνεται ἀπεστέλλετο τακτικὰ εἰς Κρητὰν. Τὴν συνδρομὴν αὐτὴν ἐλάβομεν καὶ εὐχαριστοῦμεν. Τὰ δύο φυλλάδια ἀποστέλλονται.

Μ. Π. Γαράζω. Τὰ ζητηθέντα φυλλάδια περιμένετε ὀλίγον διότι, ἐπειδὴ ζητεῖτε ὁλόκληρον σειράν, ὁ 7ος ἀριθμὸς εἶναι ἐξηνητημένος καὶ ἄμα ἀνατυπωθῇ, θὰ ἀποσταλῇ. Ἡ ἀξία τῆς ὁμοῦ εἶναι μεγαλύτερα σήμερον, ἐνῷ τότε, ἐπειδὴ εἴχαμεν πολλὰ φυλλάδια, ἦτο μόνον 5 δραχ. καὶ ἀπαιτοῦμεν ἀντάλλαγμα εἰς συστάσεις πρὸς ἐργαζομένην νέων συνδρομητῶν.

Φρ. Γ. Ἀμαριανόν. Τὸ ποίημα ὑμῶν ἔλαβον δυστυχῶς καίτοι εἶναι καλὸν δὲν κατεχωρήσθῃ διότι εἶναι πολυσελίδον. Ἐπιφυλάτσομαι ἄλλα ἔργα ὑμῶν νὰ κατὰχωρήσω.

Δ. Ζ. Ἡράκλειον Ἐκ τῆς ἀποσταλείσης ὅλης δημοσιεύομεν τὸ Λεύκωμα, καίτοι, ἐπειδὴ δὲν συνταχθεῖσθε μετὰ τῶν συνδρομητῶν, δὲν ἐπρίπε νὰ ληφθῇτε ὑπ' ὄψιν.

Γ. Τ. Μοίρας. Τὸ ἀποσταλὲν ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ κατὰχωρήσθῃ ἕνεκα βραδύτητος εἰς τὸ προηγούμενον φυλλάδιον, δημοσιεύεται εἰς τὸ παρόν, μὴ γινόμενος δυνατὸς νὰ δημοσιευθῇ πρότερον κατὰ τὸν ὑποδειχθέντα τρόπον.

Ν. Χ. Σ. Ἀρχάνας καὶ Α. Κ. Ἀλεξάνδρειαν. Μετὰ τὰς ἐπανειλημμένας ἐνθαρρύνσεις ὑμῶν περὶ ἐπιτυχίας ἐνὸς Κρητικοῦ ἡμερολογίου, ἐσκέφθην ὅτι θὰ ἦτο καλύτερον νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἐκδόσιν. «Κρητικοῦ Λευκώματος.» Ἀγγελλίαν ἐκτοπούμεν.

Ἀντιπροδωποὶ τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος» ἐν διαφόροις πόλεσι

Ἐν Ρεθύμνι. Γεώργ. Νικολακάκης, μαθητ. Ἡμερομηνίου.
Ἐν Ἡρακλείῳ. Γεώργιος Ζουριδης, Διευθυντὴς Διεθνούς Βιβλιοπωλείου.
Ἐν Ἀγίῳ Νικολάῳ. Νικ. Συμμενλάκης Ἐργοστασιάρχης.
Ἐν Λιμένι Σπείας. Ἰωάν. Πλατανάκης Ἐμπορος.
Ἐν Ἀθήναις Γεώρ. Μανωλάκης Ἐμποροράτης.
Ὁδὸς Νίκης 12